Beschrijving van Palmdwarsstraat 1-37, 39-81 en 16-42, Palmgracht 37, Palmstraat 55-57, 44-48, 61-65, Willemsstraat 152-154, Goudsbloemstraat 74-76 (vier clusters woningen en bedrijfsruimten)

Datum beschrijving: 6 november 2023
Auteur: Joosje van Geest
Bezoekdatum: 25 september 2023

Architect: Theo Bosch, Lucien Lafour, Guus Knemeijer, Fred van Trikt (allen werkzaam bij Architectenbureau Van Eyck en Bosch)
Ontwerpjaar: 1972-1977
Bouwjaar: 1979-1981

Opmerking
Deze beschrijving is door Monumenten en Archeologie (MenA) gemaakt op verzoek van het dagelijks bestuur van Stadsdeel Centrum met als doel het inventariseren van de aanwezige monumentwaarden. Dit naar aanleiding van de aanvraag van Erfgoedvereniging Heemschut (d.d. 18 mei 2020) om de clusters woningen en bedrijfsruimten Palmdwarsstraat e.o. aan te wijzen als gemeentelijk monument.

Het complex heeft een indicatieve orde 1 op de *(concept)* Ordekaart 1970-1985.

Stedenbouwkundige context
Het complex bestaat oorspronkelijk uit 50 sociale huurwoningen en 21 bedrijfsruimten, verdeeld over vier clusters, in het noorden van de Amsterdamse Jordaan. De clusters of bouwblokken zijn gesitueerd aan weerszijden van de smalle Palmdwarsstraat en de Tweede Goudsbloemdwarsstraat, die in elkaars verlengde liggen. De blokken lopen door naar de haaks hierop gelegen straten; de Palmgracht, Palmstraat, Willemsstraat en de Goudsbloemstraat. De volkswijk was vanaf het begin van de twintigste eeuw sterk verwaarloosd en stond bekend als achterbuurt. Vóór de Tweede Wereldoorlog waren er delen gesaneerd en tijdens de oorlog werden, bij gebrek aan brandstof, nog meer huizen gesloopt. Binnenterreinen raakten verdicht met allerlei bouwsels. Rond 1970 bepaalden leegstand en verwaarlozing nog steeds het beeld van grote delen van de wijk.
In plaats van verder te gaan met grondige sloop, werd in de jaren 1970 door architecten en bewoners ingezet op renovatie en op organisch inpassen van nieuwbouw. De door Bosch ontworpen clusters zijn opgetrokken binnen de oude rooilijnen van het historische stratenpatroon van de Jordaan. Door te variëren in bouwhoogte binnen de clusters, is ook getracht om de hiërarchie tussen de historische straten aan te houden. Om de (vroegere) bedrijvigheid van de Jordaan nieuw leven in te blazen is een typologie toegepast van beneden bedrijfsruimten met winkels en boven woningen.
De nauwkeurige inpassing in de stedenbouwkundige context kan per blok als volgt omschreven worden: blok 1 is gesitueerd op de hoek Palmgracht (37) -Palmdwarsstraat (1-37) -Palmstraat (44-48) en bevat 16 woningen en zes naast elkaar gelegen winkelruimten. Tegenwoordig is in het hoekpand aan de Palmgracht een restaurant gevestigd, terwijl de overige bedrijfsruimten woningen zijn geworden.
Blok 2 ligt naast het eerste blok, eveneens aan de Palmdwarsstraat (39-81) en aan de Palmstraat (55-57) en de Willemsstraat (152-154). Van oorsprong bevatte dit blok negen naast elkaar gelegen bedrijfsruimten en 17 woningen (verschillende types). Tegenwoordig zijn alle bedrijfsruimten aan elkaar geschakeld en in gebruik als kinderopvanglocatie. Blok 3 ligt aan de Palmdwarsstraat (16-42) - Palmstraat (61-65) tegenover blok 2. Het cluster bevat 11 woningen en zes bedrijfsruimten die inmiddels

allemaal in gebruik zijn als woningen. Blok 4 ligt op de hoek van de Tweede Goudsbloemdwarsstraat – Goudsbloemstraat (74-76) en bevat zes woningen en een bedrijfsruimte.

Gebouwtype en bouwgeschiedenis in hoofdlijnen
Vier clusters met in totaal 50 woningen en 21 bedrijfsruimten, bestaande uit vier en vijf bouwlagen onder tongewelfvormige dakkappen. De bouwblokken liggen binnen de oude rooilijnen van het historische stratenpatroon. Door de parcellering met schaaldaken ogen de blokken als een aaneenschakeling van afzonderlijke panden en sluit het gevelbeeld aan op de kleinschalige verkaveling die de Jordaan zo kenmerkt. Alle woningen en bedrijfsruimten op de begane grondlaag hebben een inpandig portiek, de hoekpanden hebben een afgeschuinde hoek op de begane grond met arcade en een ingang. Deze laag is uitgevoerd met een split-level; aan de straatzijde een grotere verdiepingshoogte, aan de achterzijde een insteekverdieping. De bovenwoningen worden ontsloten via inpandige, overkapte trappenhuizen langs de buitengevels en via open galerijen die langs de achtergevels voeren. De woningbergingen liggen aan doorgangen naar het binnenterrein of op het binnenterrein in een eenlaags volume tegen de achtergevels van de winkelruimten. Het platte dak van de bergingen op het binnenterrein is op een aantal plekken ingericht als gezamenlijk dakterras. Het complex kent twee- en driekamerwoningen maar vooral grotere vierkamerwoningen (maisonnettes). Een aantal benedenwoningen beschikt over een achtertuin.

Het complex is ontworpen door Theo Bosch in de periode 1972-1977, deels tijdens zijn afstudeerproject *Woningdak* aan de Academie van Bouwkunst, deels in de jaren daarna toen hij inmiddels werkzaam was bij Aldo van Eyck (Bureau Van Eyck en Bosch). Aanvankelijk stuurden Bosch en Van Eyck aan op de bouw van 250 nieuwe woningen op een ruimer plangebied, maar de ontwikkelaar bracht het aantal terug en richtte zich vooral op de omgeving van de Palmdwarsstraat. Bij de uitwerking van het ontwerp genoot Bosch ontwerpassistentie van Lucien Lafour, Guus Knemeijer en Fred van Trikt, destijds allen werkzaam bij Van Eyck en Bosch. In de jaren 1979-1981 is het complex gebouwd in opdracht van het Gemeentelijk Woningbedrijf, Dienst Volkshuisvesting Amsterdam (thans Ymere) met behulp van de rijkssubsidieregeling voor Experimentele Woningbouw. De uitvoering geschiedde door bouwbedrijf M. J. de Nijs.
In 2000 zijn de gezamenlijke trappenhuizen aangepast waarbij de trapopgangen naar de bovenwoningen afsluitbaar zijn gemaakt en een toegangspui is geplaatst op het bordes. De nieuwe galerijtoegangen zijn ontworpen door Architectenbureau Cees Vellekoop. In de loop der jaren is een aantal bedrijfsruimten samengevoegd (ondermeer voor een kinderopvang) of omgezet naar woningen. Verder heeft het complex weinig wijzigingen ondergaan.

Architectonische verschijningsvorm
Exterieur
De bouwblokken kennen een betonconstructie met gemetselde buitengevels waarmee aansluiting is gezocht met de bestaande, in baksteen uitgevoerde bebouwing in de omgeving. De baksteen is overwegend schoon toegepast of slechts aan één zijde van de galerij gepleisterd. De voorgevels hebben rechthoekige, houten meerruits vensters, met op de verdieping Franse balkons met stalen spijlen. De hoge kozijnen op de begane grond zijn onder een brede, betonnen latei geplaatst, ter hoogte van de verdiepingsvloer. Ook de vensteropeningen op de verdieping hebben betonnen lateien. De arcades bij de hoekpanden maken deel uit van deze betonconstructie. Bij de onderrand van de balkondeur, op de verdieping, is in de latei een inkeping gemaakt. De bovenste woningen zijn afgedekt met halfronde betonnen tongewelven.
Aan de vrij smalle straten zijn de woningen van zoveel mogelijk daglicht voorzien door teruglegging van de hoogste verdieping. De gevelsprong is afgewerkt met schuine glaskappen. Dit biedt extra lichtinval in de woningen. Ook werd op deze wijze voldaan aan de maximale bouwhoogte (straatbreedte plus één meter). De gezamenlijke trappenhuizen langs de buitengevels, met betonnen trappen, beschikken over glazen overkappingen met houten kozijnen. Op het bordes boven aan de trap zijn de kozijnen opengelaten. Samen met de Franse balkons versterkt dit de betrokkenheid van de woningen/bewoners met de straat. In de gemetselde gevelwand brengen glazen bouwstenen licht in de onder de trappen

liggende ruimten waar zich de meterkasten bevinden. Bij enkele gevels zijn historische elementen ingemetseld die refereren aan de vroegere ambachtslieden die in dit stadsdeel werkzaam waren.
Langs de achtergevel ligt, op het dak van de bergingen, een collectief dakterras. Het is met stalen trappen verbonden met het maaiveld en met de open galerij die de woningontsluitingen op de verdieping bevat. Langs het terras is in de achtergevel een horizontale raamstrook aanwezig, die de bedrijfsruimten van extra daglicht voorziet. De galerij met voordeuren op de verdieping ligt inpandig en is afgezet met een hekwerk van stalen spijlen tussen eenzijdig gepleisterde, bakstenen muurdelen. De gevelvlakken langs de galerij zijn afgezet met plaatwerk. De bovenste woningen (maisonnettes) beschikken aan de achtergevel over smalle balkons.
De huidige kleurstelling van de kozijnen, Franse balkons en lateien wijken af van de originele kleuren waarin wit, grijs en lila bepalend waren.

Interieur
Met minimale maten (beukmaat 4,5 m) zijn lichte en ruime woningen in de sociale huur-sector gecreëerd. De winkels en woningen op de begane grond krijgen extra daglicht door de toepassing van een splitlevel met een extra hoge ruimte aan de straatzijde, met achter een insteekverdieping.
De winkelscheidende muren zijn opgetrokken van grindbetonblokken (B2-blokken) en kalkzandsteen.
De maisonnettes op de verdieping krijgen veel licht door de glazen gevelsprong. De vrije situering van de trap versterkt de ruimtelijke relatie tussen de beide woonlagen. In het halfronde dak is een rond dakraam.

Cultuurhistorische context
Gestimuleerd door zijn docent Piet Blom, wijdde Theo Bosch in de vroege jaren 1970 zijn afstudeerproject aan de Academie van Bouwkunst in Amsterdam aan een stadsvernieuwingsplan voor de Jordaan. Het klimaat op de Academie werd in deze periode in belangrijke mate bepaald door het gedachtengoed van Blom, Van Eyck en van andere Forum-architecten. Thema's als de verlevendiging van de (verpauperde) binnenstad door compact te bouwen en het mengen van functies, speelden een grote rol in discussies en plannen voor stadsvernieuwing. De architecten zetten zich af tegen de toen gangbare stedenbouwkundige opvattingen waarin met rigoureuze verkeersdoorbraken en grote kantoorbouw de cityvorming in de binnenstad gestimuleerd werd. In 1973 studeerde Bosch af op het woningbouwcomplex *Woningdak*, een studie naar de structuur en de problematiek van de Jordaan bij zijn mentor Hans Davidson, die een innovatief bestemmingsplan voor de Jordaan had gemaakt.
Bosch ontwierp met zijn studie *Woningdak,* een complex met een levendige mix van woningen, een kleuterschool en bedrijfsruimten, alles kleinschalig maar in een hoge dichtheid ter stimulering van de levendigheid. Kenmerkend waren de hoge dichtheid, dankzij overbouwde doorgangen, en de tonvormige daken waarmee in de bouwblokken een individuele parcellering zichtbaar was.
Het afstudeerwerk van Bosch leverde enkele jaren later een opdracht op. Piet Blom, die zich de problematiek van de Jordaan sterk aantrok, speelde daarbij een bemiddelende rol. Projectontwikkelaar F.J. van der Meijden benaderde op instigatie van Blom het architectenbureau Van Eyck en Bosch voor een stadsvernieuwingsplan voor een van de slechtste delen van de Jordaan. Inmiddels was de Jordaan als onderdeel van het centrum van Amsterdam aangewezen tot beschermd stadsgezicht. Dat betekende dat de historische structuur van nauwe straatjes niet veranderd mocht worden en veel historische bebouwing als beschermenswaardig werd beschouwd en niet meer afgebroken mocht worden.
De architecten gingen met de ontwikkelaar in zee, maar eisten een ruimere opdracht om een wezenlijke kwaliteitsslag maken. Bosch had bovendien wethouder Han Lammers (PvdA) zover gekregen dat de gemeente garant stond en het stadsvernieuwingsproject zou financieren als de ontwikkelaar zich zou terugtrekken.
Op aansporen van Bosch werden niet alleen de gevraagde woningen, maar ook bedrijfsruimten in het plan opgenomen. Qua woningdifferentiatie lag het accent op de wat grotere gezinswoningen, omdat in de Jordaan al veel kleine woningen waren. Bosch wist een innovatief stadsvernieuwingsproject op te tuigen waarin door de combinatie van wonen en werken, een mix van woningtypen en een hoge dichtheid, de bedrijvigheid kon worden teruggebracht. De bouwblokken kwamen op grillige, onbebouwde terreinen en werden nauwkeurig binnen het historische stratenpatroon ingepast, terwijl de architectuur aansloot op het typische, kleinschalige karakter van de Jordaan. Zo kennen de panden aan

de wat bredere straten (Palmgracht, Palmstraat, Willemsstraat en Goudsbloemstraat) vijf lagen, terwijl de clusters aan de smallere Palmdwarsstraat en Tweede Goudsbloemstraat vier lagen hoog zijn. Door de parcellering met schaaldaken ogen de blokken als een aaneenschakeling van afzonderlijke panden en sluit het gevelbeeld aan op de kleinschalige verkaveling die de Jordaan zo kenmerkt.
Een aantal vernuftige oplossingen is uitgevoerd ter verbetering van de leefomgeving. Om meer voetgangersruimte in de smalle straten te creëren, zijn op de hoeken van de clusters de begane grondgevels teruggelegd en zijn er arcades gemaakt. De winkels en woningen aan de straat hebben telkens een inpandig portiek; dit komt eveneens de ruimte op het trottoir ten goede. De veelal rommelige en volgebouwde (binnen)terreinen zijn dankzij de stadsvernieuwingsblokken efficiënter ingericht, met open galerijen, dakterrassen, balkons en buitentrappen. Ze zijn zodoende getransformeerd tot lichtere binnenhoven.
Uiteindelijk werd het opdrachtgeverschap voor het bouwplan overgenomen door het Gemeentelijk Woningbedrijf. De Gemeente pakte het op om de noodzakelijk geachte stadsvernieuwing in de Jordaan aan te pakken. Dankzij de organische inpassing van de nieuwbouw binnen het historische weefsel en door de voorgestelde verbetering van de achterliggende, gesloten binnenterreinen, kreeg het plan het predicaat 'experimenteel'. In 1977 was door de minister Schut van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening deze subsidieregeling voor Experimentele Woningbouw beschikbaar gesteld. Bijzonder is dat het complex architectonisch en stedenbouwkundig nauwkeurig aansluit op de typische historische kenmerken van de Jordaan, zonder historiserende elementen te gebruiken, en dat het ook ruimtelijke vernieuwingen brengt in de openbare ruimte, zoals de verbeterde binnenterreinen. Met de collectieve dakterrassen en de brede galerijen aan de achtergevels, raakte het begrip 'semi-openbaar' in zwang.
Bosch c.s. bekommerden zich echter niet alleen om de inpassing van het complex in de bestaande stedelijke context. Zij streefden ook naar kwalitatief hoogwaardige sociale huurwoningen, met veel daglichttoetreding en efficiënte plattegronden. Kortom: naar aangename, lichte woningen in een aangename woonomgeving.
In de pers en vaktijdschriften werd het complex enthousiast ontvangen. Architectuurcriticus Ruud Brouwers noemde het vernieuwende plan een 'mirakel' en was lovend over wat de doortastende architecten hadden weten te bewerkstelligen.
Voor Bosch werden de innovatieve ideeën van de Forumgroep over stadsvernieuwing richtinggevend voor zijn verdere loopbaan. Tal van woningbouwprojecten van Bosch c.s. kwamen tot stand in de binnenstad van Amsterdam maar ook in die van Dordrecht, Zwolle en Deventer. Telkens stond het behoud van de kleinschalige, historische stadsstructuur en de schepping van hoge kwaliteit woningwetwoningen centraal.

Conclusie / registeromschrijving
Het complex woningen en bedrijfsruimten aan de Palmdwarsstraat en omgeving ligt binnen het rijksbeschermd stadsgezicht Amsterdam binnen de Singelgracht en heeft *cultuurhistorische en stedenbouwkundige* waarde als één van de eerste voorbeelden van stadsvernieuwing in Nederland die in het teken stond van het herstel van de historische stedelijke structuur, in dit geval het herstel van een tot achterbuurt verworden deel van de Jordaan. Met het complex, dat het predicaat Experimenteel ontving, werd de term semi-openbaar gemunt. Vernieuwend was de wijze waarop de verrommelde achterterreinen zijn verbeterd. Door de toegangen van de woningen aan open galerijen aan de binnenterreinen te plaatsen, en door de toevoeging van dakterrassen en balkons, zijn het aangename verblijfsgebieden geworden met een semi-openbaar karakter.
Door de invoeging van nieuwe bouwblokken binnen de oude rooilijnen van het historische stratenpatroon, is met een mix van verschillende woningtypen en bedrijfsruimten, de levendigheid van de oude volkswijk gerehabiliteerd. De vier cluster samen vormen een stedenbouwkundig waardevol ensemble.

Het ontwerp voor de woningen aan de Palmdwarsstraat heeft *architectonische waarde* omdat het een belangrijke plaats inneemt binnen het oeuvre van Theo Bosch. Het ontwerp is gebaseerd op het afstudeerproject *Woningdak* uit 1973 waarmee Theo Bosch zijn opleiding tot architect aan de Academie van Bouwkunst afrondde. Het project kent elementen die karakteristiek zijn voor het werk van Bosch zoals de afzonderlijke gevel beëindigingen en de semi-openbare ruimtes. Het complex heeft

architectonische waarde door de wijze waarop met minimale maten lichte en moderne woningwetwoningen zijn ontworpen. Met de toepassing van de split-levelverdieping in de winkels op de begane grond en woningen, de gevelsprong op de hogere verdieping afgedekt met een glaskap en met de realisatie van glazen trappenhuizen is optimaal daglichttoetreding verschaft in de woning en woonomgeving. De woningen hebben *architectonische waarde* als deel van een cluster dat zorgvuldig is aangesloten op de individuele, historische bebouwing door de smalle parcellering en de halfronde dakkappen.

Hoofdopzet en gevelbeeld zijn *gaaf* behouden. De woningen zijn in goede staat onderhouden. In de plint is nog altijd een aantal bedrijven en winkels ondergebracht; een klein aantal hiervan is inmiddels verbouwd tot woningen.

Bronnen en literatuur

Stadsarchief Amsterdam, Beeldbank
Stadsdeel Centrum, Archief Bouw- en Woningtoezicht (BWT)
M. Barzilay, R. Ferwerda en A. Blom, *Predicaat experimentele woningbouw 1968-1980. Verkenning Post '65*, Amersfoort: Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2018.
R. Brouwers, 'Een mirakel in de Jordaan. Een plan voor de bouw van woningen en winkels van Aldo van Eyck, Theo Bosch, Lucien Latour en Guus Knemeijer', in: *Wonen-TA/BK* 1973, nr. 1, p. 9-21
M. Teunissen, *Theo Bosch 1940-1994. Knokken voor de stad*, deel 2 Architectuur en stedenbouw 1964-1980, Rotterdam: BONAS, 2006, p. 39-43

Beeldmateriaal

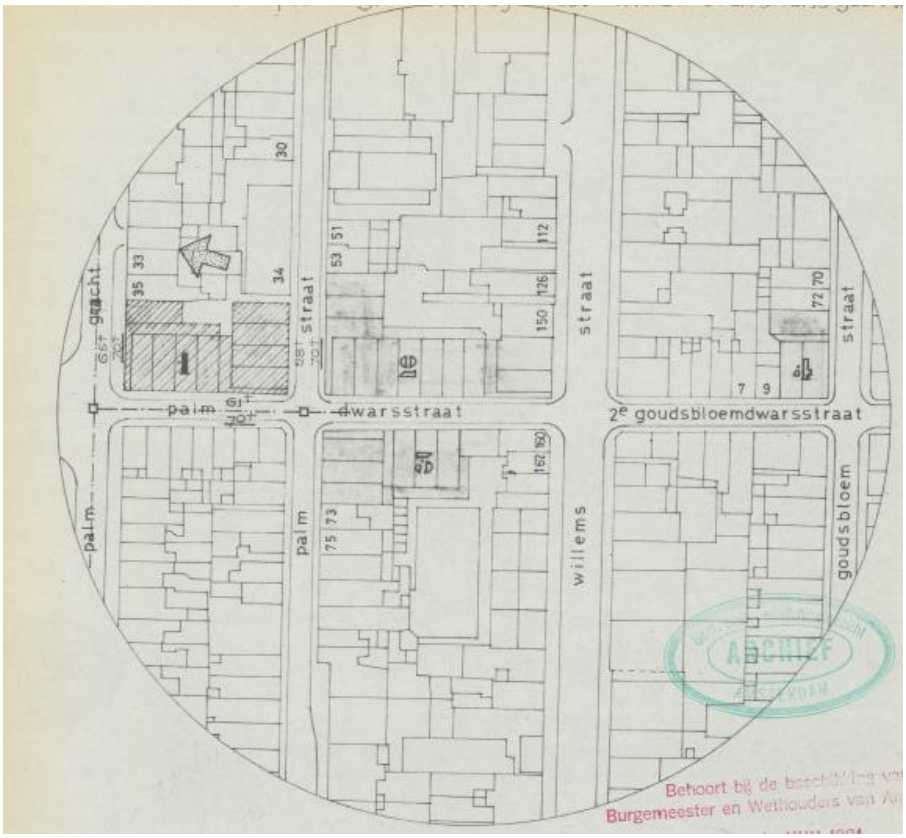

Situatietekening met hierin (gearceerd weergegeven) de vier clusters langs Palmdwarsstraat-2e Goudsbloemstraat. De afzonderlijke blokken zijn genummerd 1 tot en met 4. Bestektekening plattegronden deel 1, door Aldo van Eyck & Theo Bosch. 7 maart 1977 (gewijzigd 13 maart 1981). (Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Centrum, Archief Bouw- en Woningtoezicht)

Luchtfoto met hierin, omcirkeld, de vier onderzochte complexen. (Het noorden is links) (Data Amsterdam)

Kadastrale situatie blok 01 (Palmdwarsstraat 1-37, Palmgracht 37 en Palmstraat 44-48) (Data Amsterdam)

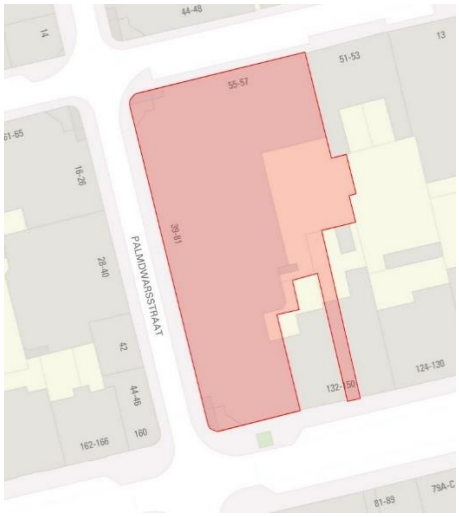

Kadastrale situatie blok 02 (Palmdwarsstraat 39-81, Palmstraat 55-57, Willemsstraat 152-154) (Data Amsterdam)

Kadastrale situatie blok 03 (Palmdwarsstraat 16-42, Palmstraat 61-65) (Data Amsterdam)

Kadastrale situatie blok 04 (Goudsbloemstraat 74-76) (Data Amsterdam)

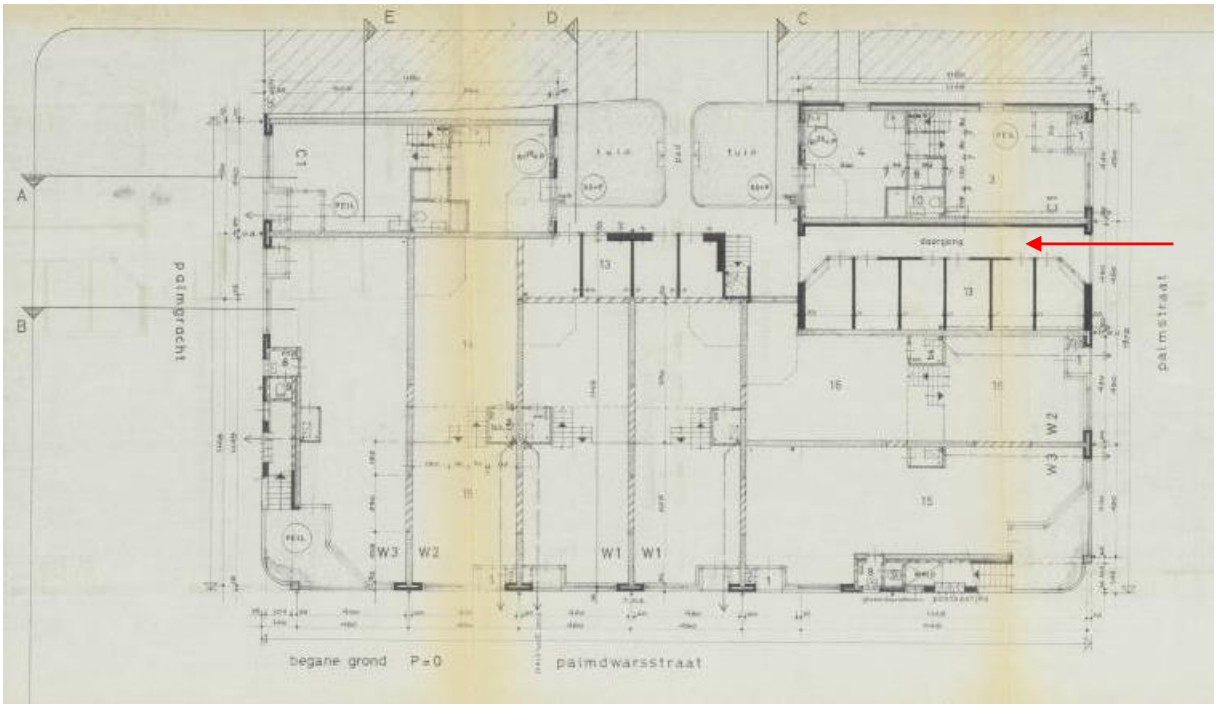

Blok 1 (Palmdwarsstraat 1-37, Palmgracht 37 en Palmstraat 44-48), plattegrond begane grond.
W = Winkel. Rechts (zie de rode pijl) bevindt zich de doorgang naar het binnenterrein. Door Aldo van Eyck & Theo Bosch, 7 maart 1977 (gewijzigd 13 maart 1981). (Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Centrum, Archief Bouw- en Woningtoezicht)

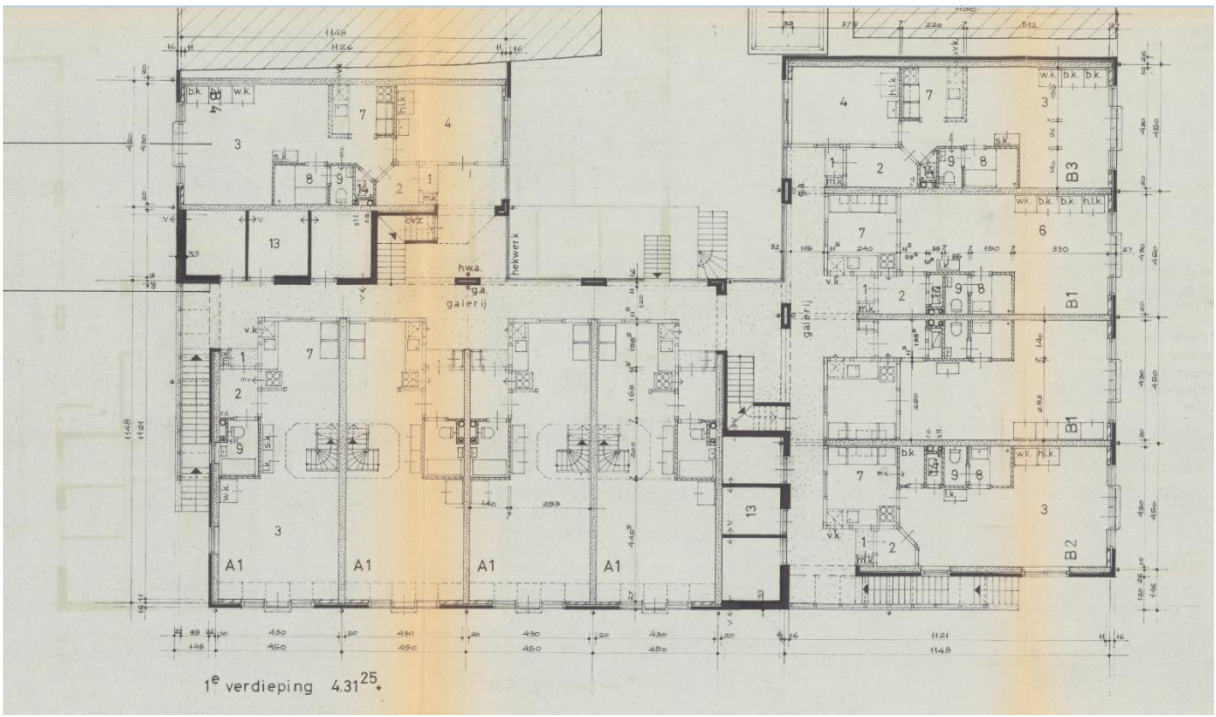

Blok 1 (Palmdwarsstraat 1-37, Palmgracht 37 en Palmstraat 44-48), plattegrond eerste verdieping.
Door Aldo van Eyck & Theo Bosch, 7 maart 1977 (gewijzigd 13 maart 1981). (Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Centrum, Archief Bouw- en Woningtoezicht)

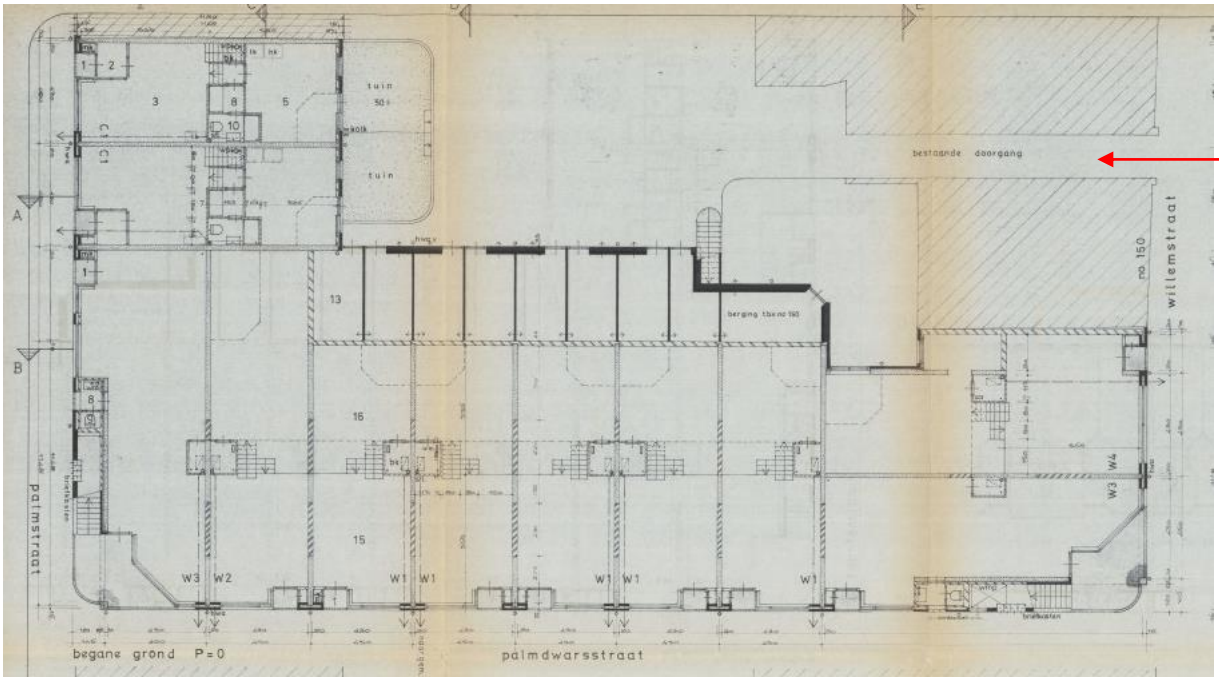

Blok 2 (Palmdwarsstraat 39-81, Palmstraat 55-57, Willemsstraat 152-154), plattegrond begane grond.
W = Winkel. Rechts (zie de rode pijl) bevindt zich de doorgang naar het binnenterrein met twee achtertuinen. Door Aldo van Eyck & Theo Bosch, 7 maart 1977 (gewijzigd 13 maart 1981). (Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Centrum, Archief Bouw- en Woningtoezicht)

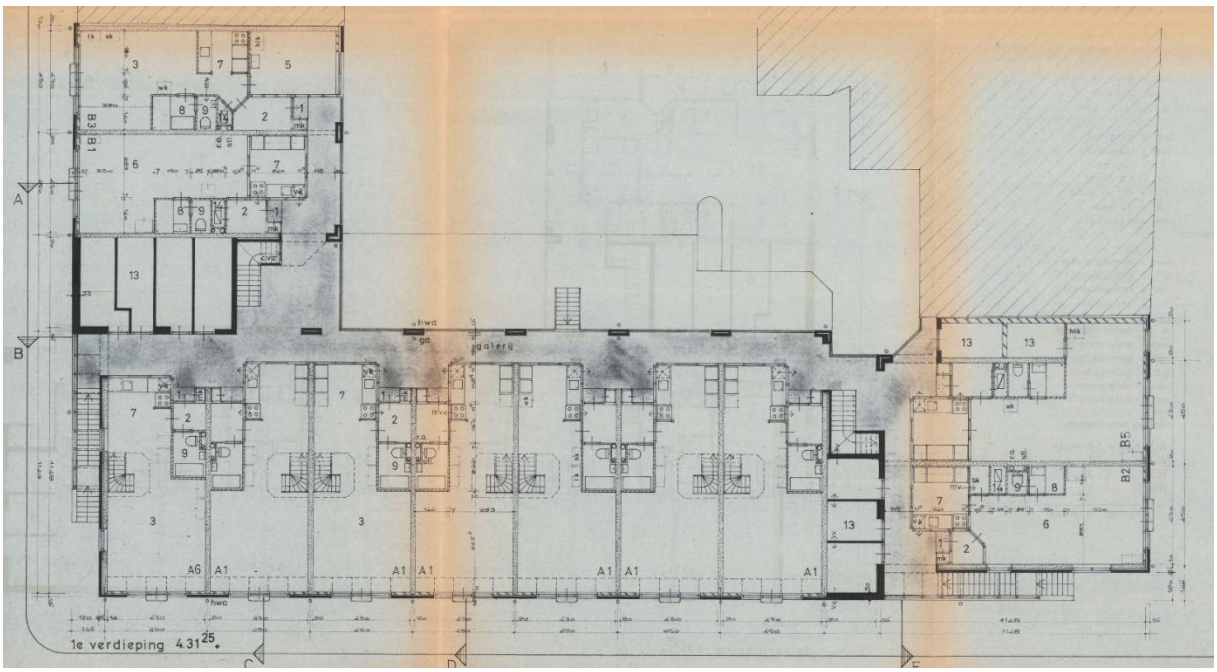

Blok 2 (Palmdwarsstraat 39-81, Palmstraat 55-57, Willemsstraat 152-154), plattegrond eerste verdieping.
Door Aldo van Eyck & Theo Bosch, 7 maart 1977 (gewijzigd 13 maart 1981). (Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Centrum, Archief Bouw- en Woningtoezicht)

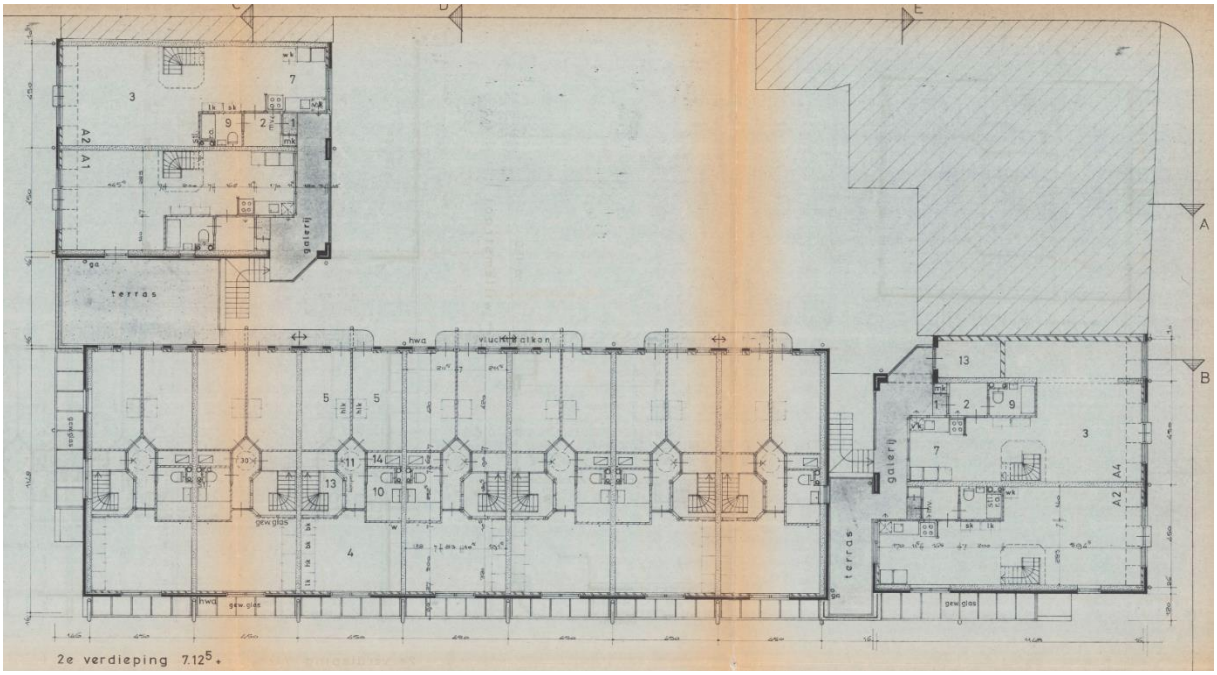

Blok 2 (Palmdwarsstraat 39-81, Palmstraat 55-57, Willemsstraat 152-154), plattegrond tweede verdieping. Door Aldo van Eyck & Theo Bosch, 7 maart 1977 (gewijzigd 13 maart 1981). (Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Centrum, Archief Bouw- en Woningtoezicht)

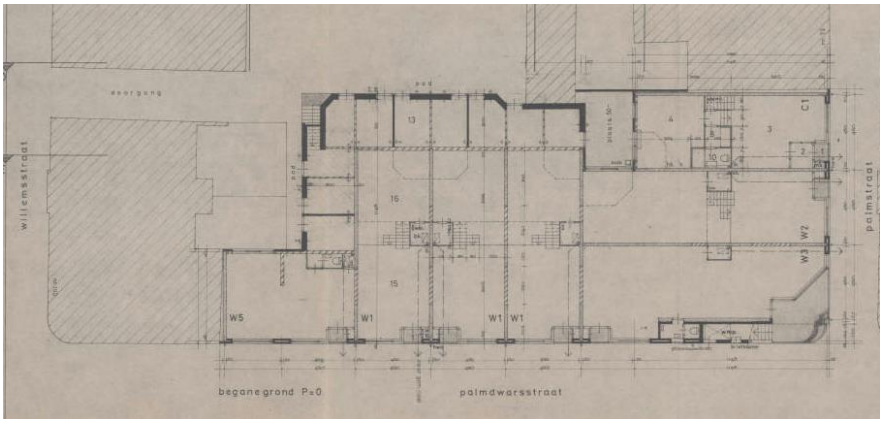

Blok 3 (Palmdwarsstraat 16-42, Palmstraat 61-65), plattegrond begane grond met links de Willemsstraat met doorgang naar het binnenterrein. Door Aldo van Eyck & Theo Bosch, 7 maart 1977 (gewijzigd 13 maart 1981). (Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Centrum, Archief Bouw- en Woningtoezicht)

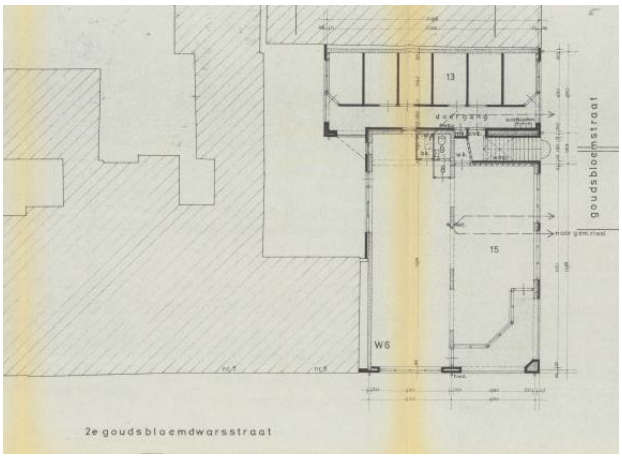

Blok 4 Goudsbloemstraat 74-76, plattegrond begane grond, winkel met een terugliggende hoek met arcade. Door Aldo van Eyck & Theo Bosch, 7 maart 1977 (gewijzigd 13 maart 1981). (Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Centrum, Archief Bouw- en Woningtoezicht)

Blok 01, aanzicht voorgevel Palmdwarsstraat. Rechts de trap naar de overdekte galerij aan de achterzijde / binnentuinzijde. Door Aldo van Eyck & Theo Bosch, 7 maart 1977 (gewijzigd 13 maart 1981). (Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Centrum, Archief Bouw- en Woningtoezicht)

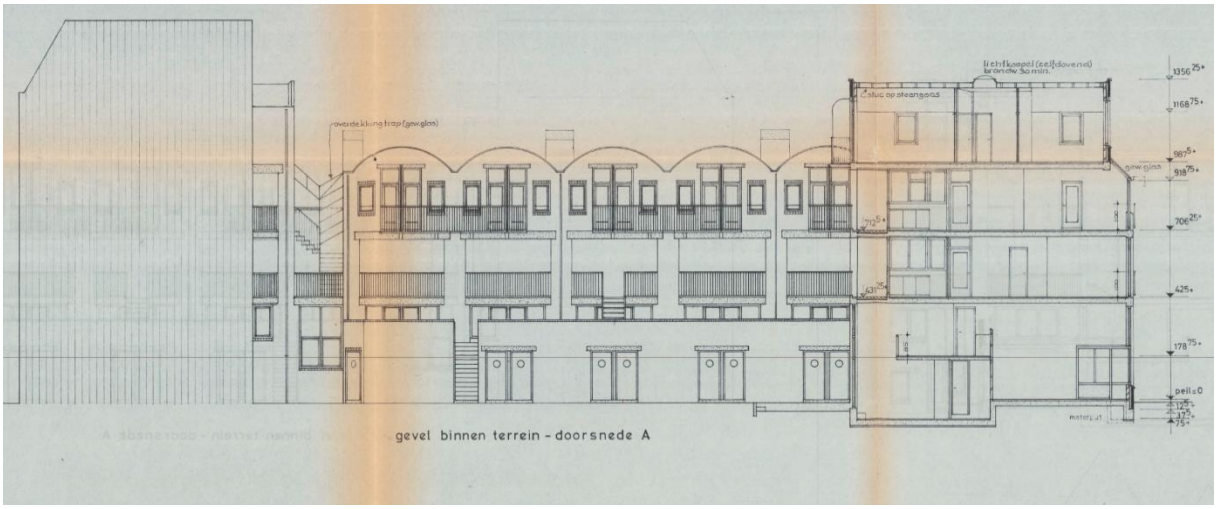

Blok 01, Gevelaanzicht binnenterrein (achtergevel gedeelte aan Palmdwarsstraat), doorsnede gedeelte Palmstraat. Door Aldo van Eyck & Theo Bosch, 7 maart 1977 (gewijzigd 13 maart 1981). (Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Centrum, Archief Bouw- en Woningtoezicht)

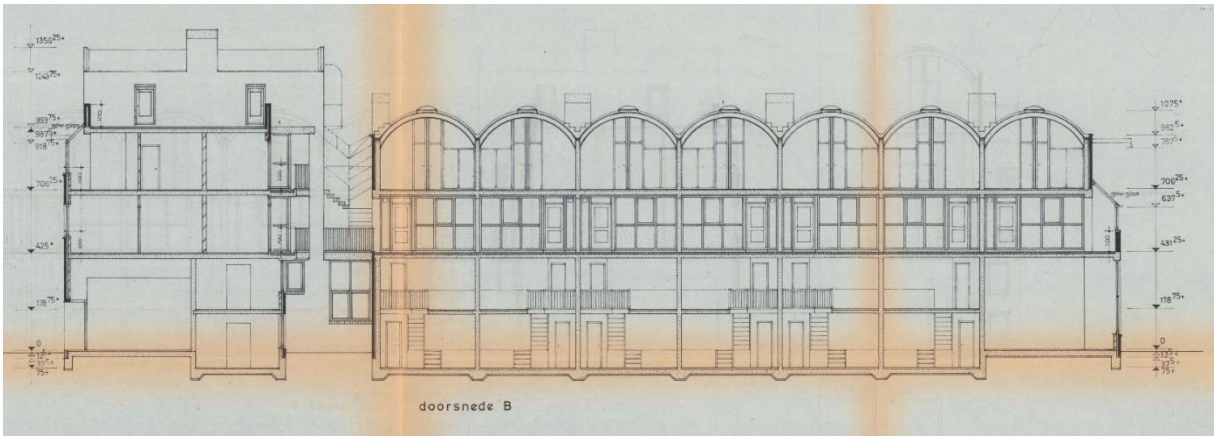

Blok 01, doorsnede woningen Palmdwarsstraat. Door Aldo van Eyck & Theo Bosch, 7 maart 1977 (gewijzigd 13 maart 1981). (Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Centrum, Archief Bouw- en Woningtoezicht)

Open gaten in de Jordaan, 1979, Palmdwarsstraat (Stadsarchief Amsterdam, Beeldbank)

Palmdwarsstraat 39-81 (Stadsarchief Amsterdam, Beeldbank)

Palmdwarsstraat, 1981 (Stadsarchief Amsterdam, Beeldbank)

Palmdwarsstraat/Palmstraat, 1981 (Stadsarchief Amsterdam, Beeldbank)

Hoekblok Palmdwarsstraat / Palmstraat, met arcade, opeenstapeling van split-levelwoning/bedrijfsruimte, eenlaagswoning en daarboven maisonnettewoning, links collectief glazen trappenhuis (Joosje van Geest, 2023)

Blok 2, achtergevel, begane grond met bergingen met dakterras en raamstrook naar bedrijfsruimten, open galerij met voordeuren, balkons en tongewelven (Joosje van Geest, 2023)

Blok 2, achtergevel, begane grond met bergingen met dakterras en raamstrook naar bedrijfsruimten, open galerij met voordeuren, balkons en tongewelven (Monumenten en Archeologie, 2023)

Gevelsprong met glaskap annex lichtstraat, verschaft extra daglicht in de maisonnettewoning op de eerste verdieping (Joosje van Geest, 2023)

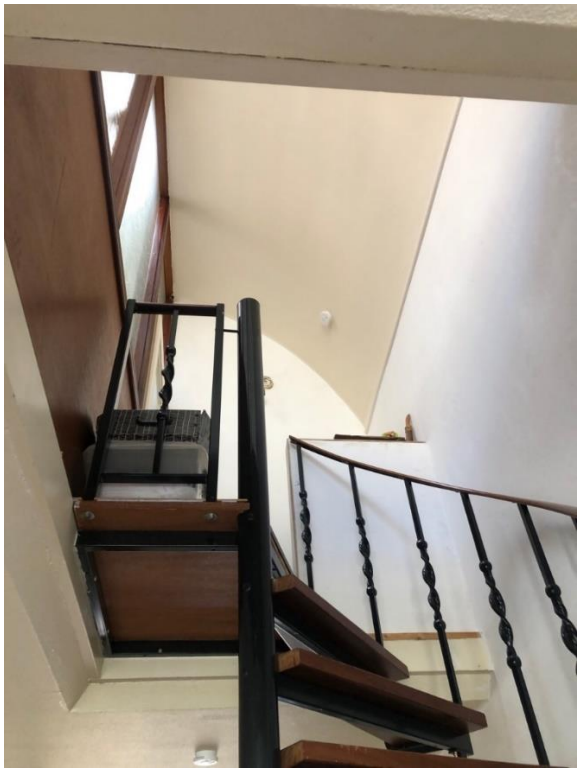

Vrijstaande trap in maisonnettewoning en gewelfde dakkap (Joosje van Geest, 2023)

Het lichtkoepeltje in het rondgebogen dak (Joosje van Geest, 2023)